

Ballonhangaren

Udgivet af
Realdania By & Byg

Restaureret på øjemål

– interview med tømrer Lars Petersen

“Som et kæmpestort puslespil, der ikke må se for pænt ud”. Så kort kan det siges, hvis der skal sættes en enkel lille overskrift på den store opgave, som teamet af tømrere stod overfor, da de efter Realdania By & Bygs køb af Ballonhangaren skulle i gang med den store træbygning. Under den lille overskrift gemmer sig selvfølgelig masser af den slags uforudsete udfordringer, som uvægerligt dukker op, når en 100 år gammel bygning skal skilles ad og samles igen.

En af de største udfordringer for tømrerne var imidlertid af en helt anden karakter, end de normalt er vant til. En af de væsentligste opgaver var nemlig at lægge bånd på sig selv, forstået på den måde at de ikke måtte udføre opgaverne alt for pænt og alt for snorlige. Det kan lyde bagvendt, men når opgaven gælder restaureringen af en 100 år gammel fredet bygning, som skal bevare sit historiske og lidt skæve udtryk, så giver opdraget god mening.

– Og da vi først havde afkodet og forstået bygningen, så var det faktisk ikke så svært at bruge de rigtige teknikker og værktøjer og genopbygge hangaren i det rette historiske udtryk, siger tømrer Lars Petersen fra firmaet Tømrermester Troels Hansen A/S, som har stået i spidsen for det meste af tømrerarbejdet på hangaren.

Væk med vaterpasset

Ét bestemt værktøj, som sædvanligvis er lige indenfor rækkevidde, når tømrerne er i aktion, var derfor

pakket væk under det meste af restaureringsarbejdet, nemlig vaterpasset. Når opgaven er stikmodsat milimeternøjagtige linjer og afstande, så må vaterpasset blive i værktøjskassen, og undervejs måtte tømrer Petersen da også indimellem minde sine folk om, at det ikke måtte blive for pænt.

– Da jeg på et tidspunkt kom tilbage fra ferie, var det blevet alt for pænt. Drengene havde været alt for dygtige. Det var blevet alt, alt for lige, og det gik ikke. Bygningen skulle jo ikke ligne nybyggeri, og den skulle jo også kunne vride sig lidt efter vind og vejr. Så det var en ommer, fortæller Lars Petersen.

Opgaven blev herefter formuleret meget enkelt: “Hangaren skal genopbygges på øjemål”, og det betød, at der var grønt lys til at sjeske lidt og ikke rette op på de mange skavanker og skævheder, som efter 100 år havde sat sit præg på hangaren.

Det store puslespil

Mens den første del af restaureringen handlede om at skille det hele ad, dvs. pille alt træværket ned og systematisk nummerere og kategorisere brædder, spær og vinduer, så handlede anden del om at samle det hele igen. Puslespillet skulle samles, og alle de brædder, som havde overlevet i 100 år, skulle sættes sammen med alle de nye brædder.

– Vi gik tre mand på opgaven med at få alle brikker til at falde på plads. Vi kunne simpelthen ikke være

Tømrer Lars Petersen fik brug for mange af de gamle tømrerteknikker, da Ballonhangaren skulle restaureres.

flere, når vi samtidig skulle jonglere med tømmer i 7 x 7 tommer og op til ni meters længde og hver især have overblik over puslespillet og overblik over, hvad de andre lavede, fortæller Lars Petersen, som var imponeret over, at hangaren trods manglende vedligeholdelse og vind og vejr alligevel havde klaret sig, og at meget af det oprindelige træ stadig kunne bruges.

Ud over genbrug af træ har flere andre dele i bygningen også kunnet genbruges, blandt andet de gamle jernkroge, bolte og gevindstænger, som blev brugt til at holde sammen på trækonstruktionen, samt vinduer og murværk og metalhjulene til den store port.

– De største skader er sket, fordi taget har været utæt og givet frit løb for vand ind på spærerne, som så stille og roligt er rådnet og knækket. De er selvfølgelig blevet udskiftet, ligesom de fleste af de skrånede, som har støttet bygningen, også er blevet fornyet, fordi de nærmest havde stået og suget grundvand op, forklarer Lars Petersen.

Hundrede år med “fødderne i vand” forklarer også, hvorfor bygningen var sunket sammen og med tiden var bulet ud for neden og blevet op til en halv meter bredere, end da den blev bygget.

Arvestykker og kulturarv

Oveni arbejdet med 100 år gammelt byggemateriale måtte tømrerne også have fat i gamle teknikker og værktøjer. Nogle af de arbejdsmetoder og materialer,

som i sin tid var blevet brugt på den gamle hangar, kunne Lars Petersen genkende fra sin fars og farfars arbejde, bl.a. de store klammer, der sidder på det gigantiske portstativ.

– Vi har tappet, lavet krydskam, sat lus ind her og der og sat tap og dyvler i til den store guldmedalje, som vi ikke har gjort, siden vi var tømrerlærlinge. Vi har brugt de gamle teknikker og materialer, fordi det faktisk holder bedre med en tapning og dyvler, og så selvfølgelig fordi det er autentisk og ser smukkere ud end sømbeslag af metal, fortæller Lars Petersen, som dog indrømmer, at der indimellem blev “snydt lidt”, når kædesaven kom i brug.

Den var trods alt en hel del nemmere og hurtigere at bruge end bredbilen – en økse specielt udformet til at tilhugge tømmer – som Lars Petersen ellers også havde fundet frem fra værktøjskassen med arvestykkerne fra faderens tid som tømrer.

Efter mange måneder og mange timer på byggepladsen med adresse på Artillerivej nr. 73 kunne Lars Petersen og hans folk i efteråret 2019 lægge arvestykkerne tilbage i den historiske værktøjskasse. Fremover kan både tømrerne og de mange andre håndværkere, som har deltaget i restaureringen, glæde sig over at have medvirket til, at et unikt stykke dansk kulturarv nu er bevaret for eftertiden og fremover igen danner ramme om et fritidssted for børn og unge og deres firbenede venner.

Alle de dele i hangaren, som kunne reddes, er blevet genbrugt: træ, jernkroge, bolte, gevindstænger, vinduer, murværk osv.

